

До:

Агенција за електронски комуникации
ул. Кеј Димитар Влахов бр.21
1000 Скопје

Предмет: Коментари во однос на Предлог-Одлуката за утврдување на максималните цени на услугите во роаинг во јавни мобилни комуникациски мрежи објавена на јавна расправа

Почитувани,

По внимателно разгледување на Предлог-Одлуката за утврдување на максималните цени на услугите во роаинг во јавни мобилни комуникациски мрежи објавена на јавна расправа би сакале да посветиме внимание и да се направат измени на Одлуката во контекст со следните коментари и предлози.

1. Како генерален коментар, би сакале да забележиме дека во образложението на Предлог-Одлуката не е наведено соодветно објаснување на значителен дел од содржината на Одлуката, особено на условите во дел II, последниот став од дел I а, дефинициите во дел Iа, став 3, 4, 5 и 7, како и други делови од Одлуката со кои се предвидуваат услови кои не се наведени во Спогодбата врз основа на која и се предлага оваа Одлука. На тој начин, учесниците на јавната расправа не се во можност да имаат соодветна информација за основаноста и аргументацијата на условите како би можеле соодветно да ги коментираат. Со тоа значително се нарушува транспарентноста на јавната расправа и понатамошното усвојување на Одлуката. Во таа насока предлагаме АЕК да ги избрише споменатите одредби или да даде соодветна аргументација и потоа да се овозможи соодветно време за доразгледување и евентуално коментирање на тие делови.

АЕК – Точка II на одлуката се однесува на можноста операторот да понуди роаинг услуги по цени различни од оние на регулираните малопродажни роаинг услуги дефинирани во точка I, потточка а) од истата Одлука. Одредбите од оваа точка му даваат дополнителна можност и поголема флексибилност на операторот да понуди алтернативни цени за роаинг услугите кои што ќе бидат различни од регулираните цени на роаинг услугите. Операторот нема обврска да нуди алтернативни цени на регулираните малопродажни роаинг услуги, но доколку сака тоа да го направи тогаш операторот мора да ги почитува правилата дефинирани во оваа точка од Одлуката, како што е рокот за префрлање помеѓу регулираните цени и алтернативните цени на роаинг услугите, информирањето на претплатниците за предностите на цените на регулираните роаинг услуги кои што ќе ги изгуби доколку претплатникот одлучи да ги користи алтернативните цени на роаинг услуги како и обврската на операторите да ги применат цените на регулираните малопродажни роаинг услуги на сите постојни и нови претплатници. Овие одредби се во насока на заштита на претплатниците доколку операторот одлучи да понуди роаинг услуги по цени различни од оние на регулираните малопродажни роаинг услуги. Овие одредби се во согласност со одредбите на член 6е точка 3 од TSM Регулацијата¹ на Европскиот Парламент и Советот од 25 Ноември 2015 година.

Одредбите од последниот параграф од точка I, потточка а) на предлог Одлуката се во согласност со член 6е, точка 1, четврти параграф од TSM Регулацијата на Европскиот

¹ REGULATION (EU) 2015/2120 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 25 November 2015 laying down measures concerning open internet access and amending Directive 2002/22/EC on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services and Regulation (EU) No 531/2012 on roaming on public mobile communications networks within the Union

Парламент и Советот од 25 Ноември 2015 година. Со оваа одредба операторите имаат можност да им понудат на своите претплатници роаминг услуги каде што за дневни или фиксни периодични надоместоци претплатникот ќе добие одреден волумен на регулирани услуги во роаминг. Доколку операторите се одлучат да понудат вакви опции тогаш при целосен потрошен волумен на овие понуди единечната цена за направени регулирани повици, испратени СМС пораки и услуги за пренос на податоци во роаминг не треба да ја надминуваат соодветната домашна малопродажна цена и максималниот дополнителен надоместок на регулираните роаминг услуги.

Сите дефиниции во Одуката се во согласност со дефинициите на Роаминг Регулативата во Европска Унија бидејќи во Спогодбата за намалување на цените на роаминг услугите потпишана на 04.04.2019 година се предвидува дека термините во истата ќе го имаат истото значење како и термините во ЕУ Регулативите.

2. Исто така, во рамки на генералните коментари би сакале да истакнеме дека временските термини за усвојување и имплементација се прекратки и не дозволуваат доволен временски простор за соодветна имплементација во рамки на процесите за управување со билинг системите кај операторите. Ако се земе предвид дека јавната расправа завршува на 22/06, надвор од сите разумни околности е да се очекува дека во рок од 8 денови ќе се одржи состанокот по јавната расправа, ќе бидат разгледани коментарите и забелешките со должна сериозност и темелност, ќе се подготват соодветни одговори и измени на Одлуката во контекст на одзивот на јавната расправа и ќе биде објавена Одлуката за да стапи на сила. Откога сето тоа ќе биде завршено, останува само неколку денови операторите да ги имплементираат новите услови во своите системи. Имајќи предвид дека управувањето на билинг системите инволвира и трети страни, подготовката на спецификацијата за нарачка на измените и самото спроведување невозможно е да се изврши во такви тесни рокови.

АЕК- Потполно сме свесни за кратките рокови за донесувањето на ваквата Одлука и краткиот рок за имплементација на одредбите од истата но Агенцијата мора да се придржува на роковите на кои што се согласија министрите одговорни за областа на електронски комуникации во Република Албанија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Република Северна Македонија, Република Србија и Косово при потпишувањето на Спогодбата за намалување на цените на роаминг услугите на 04.04.2019 и минималните рокови за јавна расправа во согласност со член 13 од Законот за електронски комуникации.

3. За да може да биде направена соодветна нарачка за измена на цените во системите според девизен курс на евро, потребно е во моментот на нарачка курсот да биде познат. Одлуката предвидува примена на курсот на евро од 30/06/2019 што е само ден пред датумот од кој Одлуката треба да се применува. Промената на цените не е возможно да се изврши со нарачка со рок од само еден ден и поради тоа, предлагаме да се предвиди да се применува среден курс на Народна Банка на Република Северна Македонија објавен на 1-ви наместо 30-ти јуни. Имајќи ја предвид исклучително малата флуктоација на девизниот курс на денарот во однос на еврото, сметаме дека ваквата измена нема да предизвика суштински импликации на условите, а воедно ќе овозможи прецизна пресметка на новите надоместоци.

АЕК – Забелешката се прифаќа. Направена е измена на предлог Одлуката во точка III. Цените за малопродажните услуги во роаминг утврдени во финалната верзија на Одлуката ќе се пресметуваат по среден курс на Народна Банка на Република Северна Македонија објавен на 01-ви јуни во тековната година.

4. Став 3 од точка Ia од Одлуката предвидува дека за повиците кои потекнуваат од претплатник во роаминг кон јавна комуникациска мрежа во рамките на земјите кои што се потписнички на Спогодбата подлежи под регулативниот режим и се применува потполно еднаква цена како за повик во рамки на посетената јавна комуникациска мрежа. Тоа е спротивно и на трошковната ориентација за повиците, но и на принципите на

рамноправност. За повиците упатени кон странски мрежи, покрај трошокот кој произлегува за повикот во рамки на јавната комуникациска мрежа, се пресметува и надоместок за терминација од меѓународна мрежа. Од таа причина трошковната структура значително се разликува во двата случаи. Нерамноправноста произлегува од фактот дека за ист таков повик домицилните корисници на посетената мрежа подлежат на надоместоци кон странска дестинација, а роаинг посетителите кон надоместок кој е регулиран. Овие факти морало да се земат предвид како при донесувањето на Одлуката, така и при склучувањето на Спогодбата. Токму ова предизвикува исклучителни компликации во меѓуоператорските односи и примената на слободно формираниот и регулираниот надоместок за меѓународна терминација.

АЕК – Дефиницијата за “Регулиран повик во роаинг” од третиот параграф од точка I, подточка а) на предлог Одлуката е во согласност со дефиницијата на истиот термин од член 2 точка 2 подточка h) на Роаинг 3 Регулативата². Дополнително, од трошковен аспект не гледаме дека се прави било каква трошкова дискриминација за роаинг излезните повици во зависност од тоа дали повикот е упатен кон дома или кон друга земја во рамките на Западен Балкан. Цената за терминација на повик во мобилни мрежи за регулираните роаинг повици како што е пропишано во точка I, потточка в) на предлог Одлуката се однесува за сите регулирани роаинг повици кои потекнуваат и завршуваат во земјите од Западен Балкан а не само за одредени повици како што тврдите.

5. Примената на „Домашна малопродажна цена“ во утврдувањето на малопродажните надоместоци, формулирана на начин како во став 7 од точка Ia практично е невозможна во временските рамки за имплементација на Одлуката. Во примена се голем број на тарифни планови и имплементација на роаинг надоместоци на база на националните утврдени во тарифните планови бара промени во билинг системите за кои е неопходно да се предвиди рок за нарачка, дизајн и имплементација од повеќе од една година. Поради тоа, неопходно е или да се одложи рокот за почеток на примена на Одлуката, или да се предвиди механизам за утврдување на висината на надоместоците базиран на конкретна висина на Домашната малопродажна цена.

АЕК – Се согласуваме со коментарот и поради тоа ќе се воведат транзиционен период до 31 декември 2019 година каде што дополнителниот надоместок ќе се применува за сите тарифни модели на единствена фиксна цена на домашните малопродажни услуги за говор, СМС и податоци.

6. Во став 1 од точка II се наведува можност операторот да понуди, а претплатниците да прифатат роаинг тарифи различни од оние на регулираните малопродажни роаинг услуги под услов претплатниците да имаат поголема корист од различните тарифи на роаинг услугите отколку кога не би постоел ваков избор. Во таков случај се предвидува дека операторот треба да го потсети претплатникот за предностите на тарифите на регулираните роаинг услуги кои што во таков случај претплатникот би ги изгубил. Тоа е потполно контрадикторно со условот под кој можат да се понудат такви тарифи, односно претплатниците не можат да имаат поголема корист од регулираните тарифи кога, според условот, од различните тарифи би требало да имаат поголема корист. За да се отстранат сите дилеми во однос на примена на вакви различни тарифи, предлагаме последната реченица од став 1 од точка II која гласи „Во овој случај операторот треба да го потсети претплатникот за предностите на тарифите на регулираните роаинг услуги кои што ќе ги изгуби.“ да се избрише.

АЕК – Секако дека може претплатникот да има дополнителна корист од алтернативните цени во споредба со оние на регулираните малопродажни роаинг услуги дефинирани во точка I, подточка а) на Одлука доколку операторот се одлучи да понуди вакви

² REGULATION (EU) No 531/2012 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 13 June 2012 on roaming on public mobile communications networks within the Union

алтернативните цени. На пример, операторот може да понуди значително пониски цени за пристап до интернет во роаинг од оние дефинирани во точка I, потточка а) на Одлука на сметка на регулираните цени за повик и СМС. Во секој случај операторот треба да го информира претплатникот за предностите на цените на регулираните роаинг услуги кои што ќе ги изгуби претплатникот доколку се одлучи да користи вакви алтернативни цени на регулираните роаинг услуги (во примерот погоре операторот треба да го информира претплатникот за предностите на цените на регулираниот роаинг повик кој претплатникот ќе го изгуби доколку се одлучи да користи пониски цени на регулиран роаинг интернет).

7. Во став 2 од точка II се наведува обврска операторот да овозможи корисникот да може во секое време да ги користи регулираните роаинг надоместоци. Притоа се условува дека во таков случај промената „не треба да предизвика никакви условиња или рестрикции на другите елементи од претплатата освен роаингот“. Наш став е дека со Одлуката е некоректно да се условува содржината на малопродажните тарифни планови. Имено, тарифните планови и пакети се формулираат имајќи го предвид целокупниот ефект што се остварива преку сите нивни поединечни елементи. Притоа, исклучувањето на еден елемент може во потполност да го промени ефектот на целосниот тарифен план или пакет, поради што операторот не треба да биде условен да одржува услови за кои смета дека не се комерцијално одржливи. Не е спорно тоа што претплатникот треба да има право секогаш да премине кон користење на регулираните надоместоци, но во таков случај операторот треба да има право да одлучи дали во таков случај би се промениле само условите за роаинг, како што се предвидува во овој став, или целосно да се промени тарифниот план што го користи претплатникот. Предлагаме овој услов да се отстрани од Одлуката на начин што текстот „и не треба да предизвика никакви условиња или рестрикции на другите елементи од претплатата освен роаингот“ на крајот од став 2 од точка II би се избришал.

АЕК - Овие одредби се во согласност со одредбите на член 6е точка 3 од TSM Регулацијата³ на Европскиот Парламент и Советот од 25 Ноември 2015 година.

8. Во точка III предвидено е дека Цените за малопродажните услуги во роаинг утврдени со Одлуката ќе се изразат во денари без ДДВ ќе се пресметуваат по среден курс на Народна Банка објавен на 30-ти јуни. За да може да биде направена соодветна нарачка за измена на цените во системите според девизен курс на евро, потребно е во моментот на нарачка курсот да биде познат. Одлуката предвидува примена на курсот на евро од 30/06/2019 што е само ден пред датумот од кој Одлуката треба да се применува. Промената на цените не е возможно да се изврши со нарачка со рок од само еден ден и поради тоа, предлагаме да се предвиди дека ќе се применува среден курс на Народна Банка на Република Северна Македонија објавен на 1-ви наместо 30-ти јуни. Имајќи ја предвид исклучително малата флуктоација на девизниот курс на денарот во однос на еврото, сметаме дека ваквата измена нема да предизвика суштински импликации на условите, а воедно ќе овозможи прецизна пресметка на новите надоместоци.

АЕК – Забелешката се прифаќа.

Се надеваме дека нашите коментари АЕК ќе ги разгледа со особено внимание и ќе ги прифати во насока на подобрување на текстот на предложената Одлука.

Со почит,

За оне.Вип ДООЕЛ Скопје

³ REGULATION (EU) 2015/2120 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 25 November 2015 laying down measures concerning open internet access and amending Directive 2002/22/EC on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services and Regulation (EU) No 531/2012 on roaming on public mobile communications networks within the Union

Мислав Галер, п.п.
Извршен директор

Златко Стојчески, п.п.
Раководител за корпоративни и правни прашања

Одобрил и проверил:
Владимир Ристевски
Раководител на оддел за регулатива и интерконекција